

לע"נ ולאורו של מורנו הרב אלישע וישליצקי זצ"ל

הסתלקות אלישע איש האלוקים

הרב ברוך סליי

1. מלכים ב פרק יג

(ו) בשנת שלשים ושבע שנה ליואש מלך יהודה מלך יהואש בן יהואחז על ישראל בשמרון שש עשרה שנה: (יא) ויעשה הרע בעיני ידוד לא סר מכל חטאות ירבועם בן נבט אשר החטיא את ישראל בה הלק: (יב) ויתר דברי יואש וכל אשר עשה וגבורתו אשר נלחם עם אמציה מלך יהודה הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי ישראל: (יג) וישכב יואש עם אבתיו וירבעם ישב על כסאו ויקבר יואש בשמרון עם מלכי ישראל: (יד) ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו וירד אליו יואש מלך ישראל ויברך על פניו ויאמר אבי אבי רכב ישראל ופרשיו: (טו) ויאמר לו אלישע קח קשת וחצים ויקח אליו קשת וחצים: (טז) ויאמר למלך ישראל הרקב ידך על הקשת וירכב ידו וישם אלישע ידיו על ידי המלך: (יז) ויאמר פתח החלון קדמה ויפתח ויאמר אלישע ירה ויר ויאמר חץ תשועה לידוד וחץ תשועה בארם והכית את ארם באפק עד כלה: (יח) ויאמר קח החצים ויקח ויאמר למלך ישראל הך ארצה ויך שלש פעמים ויעמד: (יט) ויקצף עליו איש האלהים ויאמר להכות חמש או שש פעמים אז הכית את ארם עד כלה ועתה שלש פעמים תכה את ארם: (כ) וימת אלישע ויקברהו וגדודי מואב יבאו בארץ בא שנה: (כא) ויהי הם קברים איש והנה ראו את הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע וילך ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויקם על רגליו: (כב) וחזאל מלך ארם לחץ את ישראל כל ימי יהואחז: (כג) ויחן ידוד אתם וירחמם ויפן אליהם למען בריתו את אברהם יצחק ויעקב ולא אבה השחיתם ולא השליכם מעל פניו עד עתה: (כד) וימת חזאל מלך ארם וימלך בן הדד בנו תחתיו: (כה) וישב יהואש בן יהואחז ויקח את הערים מיד בן הדד בן חזאל אשר לקח מיד יהואחז אביו במלחמה שלש פעמים הכהו יואש וישב את ערי ישראל:

2. רש"י מלכים ב יג

(יג) ויש לתמוה, למה נכתבו כאן שני מקראות הללו, שהרי עוד לפנינו הוא מספר והולך בדברי יואש, וחוזר וכותב ויתר דברי יואש וגו', וישכב יואש עם אבותיו וגו'. ואומר אני, שלא נכתבו אלא להפסיק, שלא לסמוך מיתת אלישע, למקרא של עבודה זרה, לומר ויעש הרע וגו', ואלישע חלה וגו':

3. אברבנאל:

(יז) פתח החלון קדמה - מול ארץ ארם שהם במזרח העירו בפתיחת החלון שהוא יתחיל במלחמה.

4. אברבנאל:

והנביא סמך ידו על ידיו להשפיע על ידיו, כדי שיצליחו במלחמותיו ויהיו ידיו רב לו, ... ושם הנביא ידו על ידי מלך ישראל בקשת, להורות שהנביא עצמו היה הלוחם ואליו תהיה התשועה.

5. מלבי"ם על מלכים ב פרק יג פסוק טז - חלק באור הענין והנביא שם ידיו על ידי המלך להשפיע בו כח מידיו קדש לעשות נפלאות:

6. ספר חומת אנך על מלכים ב פרק יג פסוק יז

חץ תשועה לה' וכו'. יש מי שפירש דאלישע רמז לו בהלחמו עם ארם יתן דעתו כי לה' התשועה ויאמין ביכולתו כי לו לבדו הישועה ועל ידי כן יזכה לחץ תשועה בארם ויכה בארם עכ"ד.

7. רלב"ג על מלכים ב פרק יג פסוק יז

ויאמר אלישע ירה ויר ויאמר חץ תשועה לה' - העיר אותו כי בכחו זה שקנה מידי אלישע ניצח במלחמת ארם

8. פירוש הואיל משה: .. נראה כבוטח בגבורתו, שבשלוש פעמים יכם עד כלה.

9. מלכים א פרק כב (לד) ואיש משך בקשת לתמו ויכה את מלך ישראל בין הדבקים ובין השרין ויאמר לרכבו הפך ידך והוציאני מן המחנה כי החליתי:

1. מצודות דוד על מלכים א פרק כב פסוק לד לתמו - בתמימות, שלא נתכוון לאחאב, שהרי לא היה ניכר.

2. רד"ק על מלכים א פרק כב פסוק לד

(לד) לתמו - בלא מתכוין לאחאב וי"ת לתמו לקיבליה ולא ר"ל לנגד אחאב אך לנגד עצמו מנגד פניו שלא היסב קשתו לימין או לשמאל אלא כמו שהיה מושך הקשת וירה החצי, ובדרש לתמו תמו שני חזיונות של אליהו ושל מיכיהו ששניהם נבאו על מות אחאב:

3. רלב"ג על מלכים א פרק כב פסוק לד

(לד) ואיש משך בקשת לתמו - ר"ל שלא היה מתכוין להכו' שום אדם והיה מאת הש"י שירה החץ באופן שהכה מלך ישראל בין הדבקים ובין השרין והרצון בזה שהכהו בין קשקשת לקשקשת מקשקשי השרין

4. מלכים ב פרק ה (א) ונעמן שר צבא מלך ארם היה איש גדול לפני אדניו ונשא פנים כי בו נתן ידוד תשועה לארם והאיש היה גבור חיל מצרע:

5. רש"י מלכים ב פרק ה פסוק א תשועה לארם - הוא משך בקשת לתומו, וקרא את אחאב

לע"כ ולאורו של
מורנו הרב אלישע
וישליצקי זצ"ל

6. **מלכים ב פרק ו** (יז) ויתפלל אלישע ויאמר ידוד פקח נא את עיניו ויראה ויפקח ידוד את עיני הנער וירא והנה הקר מלא סוסים ורכב אש סביבת אלישע:

7. **רלב"ג על מלכים ב פרק ו פסוק כב**

(כב) האשר שבית בחרבך ובקשתך אתה מכה - ר"ל הנה אלו שביתי ונהגתי בכח גבורת השם יתברך ולמה תכה אותם האם תכה האנשים אשר תנהג בשבי בחרבך ובקשתך אין זה ראוי וכל שכן שאין ראוי זה באשר שבה אותם הש"י:

8. **מצודות דוד על מלכים ב פרק ו פסוק כב** האשר שבית - האם הם אשר שבית אתה, לשתכה בהם, הלא בנס הובאו, ומה לך להם:

9. **רמב"ן על בראשית פרק יב פסוק ו**

ודע כי כל גזירת עירין כאשר תצא מכח גזירה אל פועל דמיון, תהיה הגזרה מתקיימת על כל פנים - ולכן יעשו הנביאים מעשה בנבואות כמאמר ירמיהו שצוה לברוך והיה ככלותך לקרוא את דברי הספר הזה תקשור עליו אבן והשלכתו אל תוך פרת ואמרת ככה תשקע בבל וגו' (ירמיה נא סג סד) וכן ענין אלישע בהניחו זרועו על הקשת (מ"ב יג טז-יז), ויאמר אלישע ירה יור ויאמר חץ תשועה לה' וחץ תשועה בארם ונאמר שם (פסוק יט) ויקצוף עליו איש האלהים ויאמר להכות חמש או שש פעמים אז הכית את ארם עד כלה ועתה שלש פעמים תכה את ארם: ולפיכך החזיק הקב"ה את אברהם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות בזרועו.

10. **ספר אמרי אמת - פרשת תשא**

אימת בשפת אמת בשם אהז"ל דמהו דכתיב לעשות את השבת אלא שכל המצות המעשיות שורשן הוא בשמים וכפי האתערותא דלתתא על ידי מעשינו מתחזק השורש ומביא מה שכתב הרמב"ן בפסוק ויעבור אברם בארץ כאשר תצא גזירה אל פועל דמיון תהיה הגזירה מתקיימת ..

11. **ספר ערבי נחל - פרשת נח**

...עתה נבאר הך ענינא דאלישע ויואש, הנה באמת אלישע לא היה לו נבואה על כליון ארם, אלא הצדיקים וקדושי עליון בכחם להשפיע ולהמשיך מלמעלה ענין חדש וצירוף חדש וכך יעשה ה', וזהו רצונו לומר נצחוני בני..

ונודע כי להמשיך דבר מלמעלה צריך לעשות בגשמיות איזה דבר הדומה לקדושה ההיא שלמעלה וע"י הכנה והכוונה ממשיכין על מעשה ההיא אותה הקדושה מלמעלה, וזהו ענין מצות מעשיות כסוכה ולולב ודומיהן. ולכן רצה אלישע שיעשה מלך ישראל הכאות בחצים וקשת.

12. **ספר ערבי נחל - פרשת לך לך**

ונלע"ד כי נודע מש"ה (עמוס ג', ז) כי לא יעשה ה' דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים. ירצה, כי הדיבור שגזר הש"י הן לטוב הן למוטב יצויר שיהיה לעולם ה' דברך נצב בשמים, ולא יומשך למטה לארץ ולא יקויים הגזירה ההיא רק ע"י שהנביא משוטט במחשבתו בעולמות העליונים ומקבל הדיבור ההוא ומורידו לארץ ואז יתקיים ע"י. וזש"ה כי לא יעשה ה' בעצמו דבר רק מגלה סודו אל עבדיו הנביאים, וע"י דיבורו מתקיים בארץ, ..ואמנם, ידוע כי יש באדם עצמו ד' עולמות אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, שהם שכל ומחשבה דיבור ומעשה. נמצא אף שהדיבור בפי הנביא עדיין לא הגיע הדיבור ההוא לעולם המעשה שהוא עולם זה, לכן לפעמים יצטרכו לעשות פעל להוריד ענין ההוא לעולם המעשה:

13. **חולין דף ז/ז**

דאמר ר' חמא בר חנינא גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחיהיהן שנאמר ויהי הם קוברים איש והנה ראו [את] הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע וילך ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויקם על רגליו אמר ליה רב פפא לאב"י ודילמא לקיומי ביה ברכתא דאליהו דכתיב ויהי נא פי שנים ברוחך אלי אמר ליה אי הכי היינו דתניא על רגליו עמד ולביתו לא הלך אלא במה איקיים כדאמר רבי יוחנן שריפא צרעת נעמן שהיא שקולה כמת שנאמר אל נא תהי כמת

14. **רש"י חולין דף ז/ב**

קוברים איש - רשע היה ולא ניתן להיקבר אצל צדיקים: ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי - ואילו בחייו כשרצה להחיות בן השונמית הוצרך לשום פיו על פיו ועיניו על עיניו ולבקש רחמים: ודלמא לקיומי ברכתא דאליהו - דלא סגי שלא תתקיים דכתיב בצדיקים (איוב כב) ותגזר אומר ויקם לך ולא משום אלישע הוה: פי שנים - אליהו החיה בן הצרפית ואלישע בן השונמית וצריך להחיות עוד אחר: אי הכי - דליקוימי ברכתא דאליהו: היינו דתניא - בתמיה ואי משום ברכתא דאליהו היה צריך להחיות ממש כמו שעשה אותו שהחיה אליהו אלא לאו ש"מ משום אלישע הוה ולא הוה צריך לאלישע אלא לסלקו מאצלו והחיהו עד שנסתלק משם: אל נא תהי כמת - בצרעת מרים כתיב:

15. **ילקוט שמעוני, דברים פרק ד, תתכד**

צדקיה בן כנענה היה אדם רשע, כשהלכו לקברו מצאו את הגדוד ונבהלו והשליכוהו על קברו של אלישע, שנאמר ויהי הם קוברים איש והנה ראו את הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע, כיון שהריחו עצמותיו בעצמות אלישע חיה, שנאמר ויחי ויקם על רגליו.

16. **פרקי דרבי אליעזר ונציה ש"ד - פרק לג**

ר' זעירא אומ' תדע לך כח הצדקה בא וראה משלום בן תקות שהיה מגדולי הדור והיה עושה צדקות בכל יום ומה היה עושה היה ממלא את החמת מים והיה יושב על פתח העיר וכל אדם שהיה בא מן הדרך היה משקה אותו ומשיב נפשו עליו ובזכות צדקות שעשה שרתה רוח הקדש על אשתו שנ' 'וילך חלקיהו הכהן אל חולדה הנביאה אשת שלום בן תקות' ולמפרע נקרא שמו בן סחרה כשם שאתה אומ' כי טוב סחרה וכתוב אחר אומ' בן סחרה. וכשמת בעלה חסרה צדקות בעליה ויצאו כל ישראל לגמול חסד עם שלום בן תקות וראו את הגדוד שבא אליהם והשליכו את האיש אל הקבר מאלישע וחיה שנ' ויגע האיש וכו' ואחר כך הוליד את חנמאל שנ' הנה חנמאל בן שלום דודך וכו'.